

Norges Kulturvernforbund

Dag Hundstad

Norges Kulturvernforbund er en paraplyorganisasjon for 20 kulturvernorganisasjoner med til sammen 200 000 medlemskap. Samlet er det et mål å representere, synliggjøre bredden og tyngden i det norske kulturvernarbeidet i samfunnet, på lokalt, regionalt og nasjonalt plan.

Tematisk er spennvidden i medlemsaktiviteten nesten svimlende. Vi har medlemsforeninger som arbeider med bevaring, dokumentasjon og formidling av materielle kulturminner, både busser, biler, tog, folkedrakter og bygninger. Videre står eldre husflids- og håndverkstradisjoner, det som gjerne kalles ”handlingsbåren kunnskap” sentralt i flere av organisasjonene, som Forbundet Kysten og Norges Husflidslag. I Kulturvernforbundet er det også organisasjoner som arbeider primært med skriftlige kilder, tradisjonsmateriale og arkiver.

I medlemslagenes aktiviteter inngår dugnader på skip og eldre bygninger, men også formidling gjennom kurs, foredrag og et rikt utvalg av publikasjoner, fra de mest upretensiøse historielagsbudstikker til tradisjonstunge publikasjoner som *Historisk tidsskrift* (1871), som er på nivå 2 innenfor systemet for vitenskapelig rapportering.

Medlemsorganisasjonene i Kulturvernforbundet representerer kulturvernets og historieformidlingens lange historie i Norge. Denne historien handler altså ikke bare om universitetsfag og museer. Fortidsminneforeningen ble stiftet så tidlig som i 1844, mens Den norske historiske forening går tilbake til 1869. Landslaget for lokalhistorie (1920) har sine røtter i en tid med store endringer i bygdesamfunnet, men dagens lokalhistorikere interesserer seg for alt fra bydelshistorie til arbeiderhistorie og kvinnehistorie. I Norge i dag har vi 83 000 organiserte lokalhistorikere i 443 historielag. Forbundet Kysten kom til i 1979, etter et tiår som var preget av motkulturer, ”den grønne bølgen”, periferiens mobilisering og en voksende oppmerksomhet om at det maritime kulturlandskapet hadde fått for lite fokus i historieoppfatningen vår. En relativt ny organisasjon i Kulturvernforbundet i denne sammenheng er Norges Metallsøkerforening (1991), som bruker ny teknologisk utvikling for å lokalisere tildels meget gammelt gjenstandsmateriale, og i denne sammenheng samarbeider med arkeologer og museer.

Kulturvernorganisasjonene som ressurs

Sammen utgjør de 20 medlemsorganisasjonene i Kulturvernforbundet en kjerne i det vi kan kalle *den norske historiekulturen*. ”Historiekultur” kan virke som et upretensiøst ord, men vi vil argumentere for at aktiviteten vår er noe mer enn en meningsfylt hobby. Til sammen

representerer våre 200 000 medlemskap en veldig ressurs, ikke bare når det gjelder fortida i seg selv, men også kompetanse på hvordan fortida kan dokumenteres, formidles og bevares i vår egen tid. Her forholder vi oss til internasjonale standarder både når det gjelder håndverk og etikk.

Forbundet Kysten, Norsk Skipsfartshistorisk Selskap og Norsk Fyrhistorisk Forening har hatt stor betydning for bevaringen av kystkulturen vår. Gjennom deres aktivitet blir blant annet håndverket knyttet til tradisjonsbåter eller sjøfartstradisjoner knyttet til større skip viderefremmet. På mange områder finnes det ikke lenger formell kompetanse, men gjennom organisasjoner som de til sammen 115 kystlagene bevares tradisjonene.

Gjennom aktiviteten i Kulturvernforbundets medlemsorganisasjoner blir grenser for hva som sees på som kulturminner hele tiden utfordret. Vi har organisasjoner som har gått tungt inn i utradisjonelle gjenstandsfelt for museumssektoren, som rutebiler og veteranbiler (det vi kaller *rullende kulturminner*). Når etnologer, folklorister og historikere vil utforske den nære og hverdagslige kulturhistorien har vi mye å bidra med.

For akademiske historiemiljøer utgjør kulturvernorganisasjonene imidlertid ikke bare interessant empiri eller leverandører av empiri, men også samtalepartnere som det kan være interessant å ha dialog med. Lokalhistorie og lokalt kulturvernsarbeid har faglig legitimitet i Norge, til gjensidig berikelse for alle parter. Dette skal vi være glade for.

Dette kan eksemplifiseres med ”den glade vitskap” – lokalhistorien, som i Norge både er en folkebevegelse og et museums- og universitetsfag. ”Historie nedenfra” har lenge vært et paradigme innen historiefaget, noe vi slutter oss fullt og helt til. Slik den danske historiedidaktikeren Bernhard Eric Jensen har påpekt, skal ikke kulturarven forstås som en monolittisk og ekskluderende størrelse; vi er på jakt etter det multivokale (flerstemmige). I det fortidige samfunnet vil vi ikke bare lytte etter taler fra konger og politikere eller våpengny fra slagmarken, men også etter surringen fra rokken, shantysang fra sjømenn og tutingen fra tog!

Hva vi vi vite?

Kulturvernforbundet vil gjerne at kulturvernfeltet sees i sammenheng. Kunnskapsinnhenting og kunnskapsformidling knyttet til materielle og immaterielle kulturminner skjer i alle våre medlemsorganisasjoner. Hvordan kan vi bedre forvalte og stimulere kunnskapen som er akkumulert i medlemsorganisasjonene i Norges kulturvernforbund? Dette vil vi gjerne vite mer om.

Vi er alle enige i at kulturpolitikk skal være basert på en best mulig kjennskap til aktørene på feltet. Vi trenger derfor en bedre kulturstatistikk, men også kvalitative

undersøkelser av kulturvernorganisasjonenes rolle i samfunnet. Vi inviterer dere også til å sette seg inn i utfordringene for vår sektor; samlet sett er Kulturvernforbundet en av de største kulturaktører i landet. Virkeområdene i organisasjonene våre kan synes meget forskjellige, men organisatorisk arbeid er i prinsippet nokså likt, og vi har felles utfordringer i forhold til å bli sett og anerkjent av statlige myndigheter på en måte som feltet fortjener.

De fleste av oss kan mye om kulturvern, og kulturvernorganisasjonene tar mål av seg å være en viktig aktør på feltet. Det kan likevel være drepende for engasjementet hvis byråkratiet knyttet til organisasjonsarbeidet blir for tungrodd. Med små midler, som eksempelvis grunnstøtte til driften, kan vi få en viss forutsigbarhet til kontordrift og lignende. Slik kan man skape store resultater for tusenvis av kulturvernere, noe som selvfølgelig også kommer kulturvernarbeidet til gode.

Kulturvernforbundet hadde sekretariatsansvar for Kulturminneåret 2009, som hadde temaet *Dagliglivets kulturminner*. Året var et storstilt eksempel på hva alt fra veteranbilitusiaster til slektsforskere og museumsfolk kan skape når vi trekker i samme retning og bruker kreativitet for å skape opplevelser med den fortidige kulturen i sentrum. Til sammen resulterte Kulturminneåret i alt 7000 arrangementer med en veldig synergieffekt som det går an å bygge videre på.

Når ordet *kulturvern* nevnes i det offentlige ordskiftet, kan man ikke lenger se bort fra kulturvernorganisasjonene. Slik vi ser det, er det et viktig mål for kulturpolitikken å sikre at den aktiviteten vi står for videreføres. Da trenger vi mer kunnskap om aktørene på feltet, og i denne sammenheng står vi mer enn gjerne til rådighet.